

Rajavartiolaitoksen esikunta
Oikeudellinen osasto

08.07.2022

Sisäministeriö

Sisäministeriön lausuntopyyntö 4.7.2022, VN/12643/2021

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle poliisilain muuttamiseksi

Sisäministeriö on pyytänyt Rajavartiolaitokselta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta poliisilain (872/2011) muuttamiseksi. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia selventämällä säännöksiä, jotka ovat käytännössä osoittautuneet epäselviksi tai tulkinnanvaraisiksi. Esityksessä ehdotetaan poliisilain 5 luvun säännöksiä muutettavaksi niin, että ne vastaavat pääosiltaan oikeusministeriön pakkokeinolakityöryhmässä (OM058:00/2020) ehdotettuja pakkokeinolain (806/2011) 10 lukuun tehtäviä muutoksia. Lisäksi ehdotetaan eräitä välttämättömäksi arvioituja muutoksia poliisilakiin.

Rajavartiolaitoksen esikunta pitää lausunnolla olevan esityksen tavoitteita kannattavana. Sisäministeriön rajavartio-osaston edustaja on osallistunut edellä mainitun pakkokeinolakityöryhmän työskentelyyn. Vastaavasti kuin poliisin osalta, erityisesti pakkokeinolakityöryhmän mietinnössä ehdotetut pakkokeinolain muutosesitykset edellyttävät myös rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain (108/2018) säännösten muuttamista, jotta sääntely olisi näiltä osin yhtenäinen myös Rajavartiolaitoksen osalta.

Rajavartiolaitoksen esikunta pitää erittäin valitettavana sitä, että Rajavartiolaitoksen edellä mainittuja säädösmuutostarpeita ei kuitenkaan toteutettu aiemmin sovittu mukaisesti tämän esityksen yhteydessä. Se, että vastaavat ja tarvittavat säädösmuutokset eivät toteudu poliisin kanssa samalla aikataululla, voinee aiheuttaa jatkossa haasteita erityisesti esitutkintaviranomaisten käytännön yhteistyöhön ja yhteisiin koulutuksiin.

Rajavartiolaitoksen esikunta toteaa, että PTR-viranomaiset tekevät muun ohella laajaa salaisiin tiedonhankintakeinoihin liittyvää yhteistyötä. PTR-viranomaiset järjestävät muun muassa yhteisiä koulutuksia, käyttävät yhteisiä tietojärjestelmiä sekä työskentelevät muutoinkin yhteisissä asiantuntijaverkostoissa ja -ryhmissä.

Toimintaa johtaa pääosin rikostorjunnan yleisviranomaisena poliisi, useimmiten keskusrikospoliisi, jolla on myös valtakunnallisia tehtäviä liittyen salaisiin tiedonhankinta- ja pakkokeinoihin. Rajavartiolaitoksen esikunta näkee edellä mainitun yhteistyön erittäin hyödylliseksi ja tarpeelliseksi erityisesti lainsäädännön yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi.

Rajavartiolaitoksen esikunnan näkemyksen mukaan olisi ollut tarkoituksenmukaista ja perusteltua, että lausunnolla olevassa sisäministeriön hankkeessa olisi aiemmin sovitusti huomioitu myös sisäministeriön rajavartio-osaston lainsäädännön muutostarpeet. Nyt lausunnolla olevien ehdotettujen poliisilain muutosten myötä esimerkiksi poliisin salaisista tiedonhankintakeinoista säädettäisiin tietyiltä osin eri tavalla kuin Rajavartiolaitoksessa ja käytännössä esimerkiksi televalvontaan tai tekniseen laitetarkkailuun liittyvät toimenpiteet ja vaatimukset olisivat osin eri viranomaisessa erilaisia. Lainsäädännön eroavaisuudet tulisi jatkossa huomioida myös yhteisissä koulutuksissa tai vaihtoehtoisesti koulutukset pitäisi eriyttää itsenäisesti toteuttavaksi siihen saakka, kunnes lainsäädäntö on saatu yhtenäistettyä.

Salaisia tiedonhankintakeinoja hallinnoidaan pääosin poliisin SALPA-järjestelmässä, jota myös Rajavartiolaitos ja Tulli osaltaan käyttävät. Hallituksen esitysluonnoksen pääasiallisia vaikutuksia kuvaavassa kohdassa on todettu, että voimaan tullessaan laki aiheuttaa muutoksia jo olemassa oleviin sekä rakenteilla oleviin tietojärjestelmiin. Tietojärjestelmien rakentamisen ja muutosten osalta tulisi jatkossa huomioida, että niitä voitaisiin käyttää myös voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti siihen saakka, kunnes salaisia tiedonhankintakeinoja koskeva lainsäädäntö on saatu yhtenäistettyä myös muissa esitutkintaviranomaisissa.

Rajavartiolaitokselle käytännön haasteita voinee ilmetä myös keskusrikospoliisin kanssa nykyisellään tehtävän yhteistyön kanssa. Rajavartiolaitos on pitkälti tukeutunut keskusrikospoliisin kalustoon ja ammattitaitoon sellaisten toimenpiteiden osalta, joita käytetään harvoin tai jotka eivät ole kustannuksiltaan järkeviä toteuttaa itsenäisesti Rajavartiolaitoksessa. Esimerkiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetun lain 33 §:n mukaisen teleosoitteen tai telepätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen voisi väliaikaisesti estyä kokonaan, mikäli ennen Rajavartiolaitoksen lainsäädännön päivittämistä poliisissa siirryttäisiin käyttämään voimassa olevan lainsäädännön edellyttämästä laitteesta poikkeavaa uutta laitteistoa.

Rajavartiolaitoksen esikunta pyrkii, käytössään olevat resurssit huomioiden, toteuttamaan oman lainsäädäntönsä edellyttämät muutokset siten, että lainsäädännön erilaisuudesta aiheutuvat haasteet jäisivät mahdollisimman pieniksi. Tähän nähden on hyvä, että esityksessä ehdotetut poliisilain muutokset on tarkoi-

tettu tulemaan voimaan noin puolen vuoden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytyt ja vahvistettu.

Rajavartiolaitoksen apulaispäällikön sijainen
Prikaatikenraali

Matti Sarasmaa

Rajavartiolytarkastaja
Varatuomari

Silja Hallenberg

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Rajavartiolaitos 08.07.2022 klo 14:25. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

JAKELU SM kirjaamo
SM poliisiosasto

TIEDOKSI Rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö
RVLE oikos ja rmos
Tulli